

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

GENEL KURUL

KARAR

ÇETİN AKBOĞA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2019/430)

Karar Tarihi: 23/3/2023

R.G. Tarih ve Sayı: 23/5/2023-32199

GENEL KURUL

KARAR

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN
Başkanvekili : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Selahaddin MENTEŞ
Basri BAĞCI
İrfan FİDAN
Kenan YAŞAR
Muhterem İNCE
Raportör : Mehmet Yavuz YAŞAR
Başvurucu : Çetin AKBOĞA
Vekili : Av. Beraat BAYRAKTAR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; iş kazasından kaynaklanan tazminat davasında talebin daha sonra artırılan kısmının zamanaşımı gerekçesiyle reddedilmesi ve aleyhe yüksek vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 21/12/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

7. İkinci Bölüm tarafından 2/11/2022 tarihinde yapılan toplantıda, niteliği itibarıyla başvurunun Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu, hükümlü olarak bulunduğu ve hizmet akdine dayalı olarak çalıştığı Çanakkale Açık Ceza İnfaz Kurumunda 5/1/2005 tarihinde mahpuslardan birinin kullandığı forklift aracının üzerinde iken aracın yükseltilmesi neticesinde yere düşüp kafa travması geçirmek suretiyle yaralanmıştır.

10. Başvurucu 6/8/2007 tarihinde Adalet Bakanlığı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İşyurtları Kurumu (davalı Kurum) aleyhine açtığı davada fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla ve kaza tarihinden itibaren işletilecek yasal faizleri ile birlikte 2.000 TL maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

11. Ankara 1. İş Mahkemesince (Mahkeme) görülen davada (E.2007/749) maddi tazminatın hesabı yönünden bilirkişi heyetinden rapor alınmasına karar verilmiştir.

12. Başvurucu bu arada Mahkemenin 2007/749 Esas sırasında açtığı maddi tazminat talepli davası devam ederken davalı Kurum aleyhine 31/12/2014 tarihinde Ankara 19. İş Mahkemesinin 2015/24 Esas sırasında kaydedilen, 5.000 TL maddi tazminat ile 20.000 TL manevi tazminat istemli olarak *belirsiz alacak davası* olarak nitelendirdiği bir dava açmış ve bu dava Mahkemece asıl dava ile 12/1/2015 tarihinde birleştirilmiştir.

13. Sosyal Güvenlik Kurumu İstanbul Sağlık Kurulu tarafından düzenlenen 10/9/2015 tarihli raporla başvurunun maluliyet oranı %37,2 olarak tespit edilmiştir. Mahkemeye sunulan 27/10/2016 tarihli bilirkişi raporunda başvurunun karşılanmamış maddi zararı 121.312,31 TL olarak hesaplanmıştır.

14. Başvurucu 8/11/2016 tarihli *bedel artırım* olarak nitelediği dilekçesiyle maddi tazminata ilişkin dava değerini bilirkişi raporu doğrultusunda artırmıştır. Davalı Kurum, artırılan maddi tazminat talebi yönünden zamanaşımı defini ileri sürmüştür.

15. Mahkeme 28/12/2016 tarihinde davanın kabulüne karar vermiştir. Mahkeme gerekçeli kararında başvurunun bilirkişi raporu üzerine sunduğu 8/11/2016 tarihli dilekçeyi ıslah dilekçesi olarak kabul etmiş ve maddi tazminat bedeli olarak 121.312,31 TL ile manevi tazminat bedeli olarak 20.000 TL'nin 5/1/2005 tarihinden itibaren yürütülecek yasal faizi ile birlikte davalı Kurumdan tahsili ile başvurucuya ödenmesine hükmetmiştir.

16. Davalı Kurum istinaf talebinde bulunmuştur. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 4/4/2017 tarihli kararıyla mahkeme kararını

kaldırılmış; 7.000 TL maddi ve 20.000 TL manevi olmak üzere toplam 27.000 TL tazminatın yasal faiziyle birlikte davalıdan alınarak başvurucaya verilmesine, kalan tazminat taleplerinin zamanaşımı nedeniyle reddine karar vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir.

"Tespit edilen kusur oranına göre davacıya SGK tarafından bağlanan gelirin ilk peşin sermaye değeri kusur oranında düşülmek suretiyle işçinin hesap bilirkişisi tarafından karşılanmamış gerçek zararı 121.312,31 TL olarak tespit edilmiştir.

Davalının olayın meydana gelmesindeki %70 kusur oranı, olay tarihi, paranın satın alma gücü, tarafların sosyal ve ekonomik durumu ile yaralanma olayının kişi üzerindeki etkileri, %37,2 oranındaki maluliyet oranı dikkate alındığında mahkemece tespit edilen 20.000,00 TL manevi tazminat miktarı yerindedir.

Davacı Ankara 1. İş Mahkemesinin 2007/749 esas sırasında açmış olduğu kısmi davası devam ederken davalı aleyhine Ankara 19. İş Mahkemesinin 2015/24 esas sırasında 31/12/2014 tarihinde kısmi maddi tazminat ile manevi tazminat istemli olarak açmış olduğu ek davasına karşı davalı taraf süresi içerisinde zamanaşımı savunmasında bulunmuştur.

Yine davalı taraf, davacı tarafça harç tamamlama olarak nitelendirilmiş olsa bile Ankara 1. İş Mahkemesinin 2007/749 esas sayılı davasının açıldığı tarihte mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu yürürlükte olup bu kanunda belirsiz alacak davası diye bir dava türü yer almadığından sonradan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu yürürlükte olduğu dönem açılan ek dava asıl davanın devamı niteliğinde olup bu dava dosyası ile de birleştirildiğinden davacı tarafça yapılan işlem gerçekte ıslah işlemidir. Yargıtay'ın yerleşik içtihatları da bu yöndedir. Davacı tarafça 08/11/2016 tarihli ıslaha karşı davalı taraf süresi içerisinde zamanaşımı savunmasında bulunmuştur.

Meydana gelen iş kazası 05/01/2005 tarihinde gerçekleşmiştir. Dava konusu olayda bir meslek hastalığı nedeniyle maluliyetin artması söz konusu değildir. Uyuşmazlık bu tür davalarda gerek yürürlükten kalkan 818 sayılı Borçlar Kanununun 125. maddesi ve gerekse yürürlükteki 6098 sayılı yasanın 146. maddesi gereğince uygulanmakta olan 10 yıllık zaman aşımı süresinin hangi tarihte başlatılması gerektiği noktasında toplanmaktadır.

Uygulama ve öğretide kabul edildiği üzere, zamanaşımı failin ve zararın öğrenildiği tarihten başlatılmalıdır. Zarar görenin zararı öğrenmesi demek, zararın varlığı, mahiyeti ve esaslı unsurları hakkında bir dava açma ve davanın gerekçelerini göstermeye elverişli bütün hal ve şartları öğrenmiş olması demektir. Vücut bütünlüğünün ihlalden doğan zarar, ancak bakım ve tedavi sonucunda düzenlenen hekim raporuyla belirli bir açıklığa kavuşur. Bedensel zararın gelişim, gösterdiği durumlarda zamanaşımına başlangıç olarak hastalık seyrinin yani gelişimin tamamlandığı tarihin esas alınması gerekir. Somut olayda davacı forkliftin bıçağı üzerinden düşerek kafasının sol bölgesi ile sol gözünden yaralanması nedeniyle görme yetisinde kısmi bir kayıp oluşan davacı bakımından değişen ve gelişen bir durumun söz konusu olmadığı ve en geç bu tarihte zararın öğrenildiği ortadadır.

Davacının ıslah dilekçesinde ileri sürdüğü, istemin sonucunun artırılması şeklinde olsa da, yeni bir dava niteliğindedir. O halde ıslah dilekçesiyle artırılan talep için yeni bir dava da ileri sürülmesi gereken tüm itiraz ve defilerin ileri sürülmesi mümkündür. Davacı tarafından 08/11/2016 tarihinde maddi tazminat isteminin ıslah yoluyla artırılması üzerine, süresi içerisinde davalı tarafından ileri sürülen zamanaşımı def'i nin kabul edilerek ıslahen artırılan miktara ilişkin maddi tazminat talebinin reddi gerekmektedir.

Davacının hak kazandığı maddi tazminat alacağı 121.312,31 TL ise de ıslaha karşı yapılan zamanaşımı savunması nazara alındığında, Ankara 1. İş Mahkemesinin 2007/749 esas sayılı dosyasında talep edilen 2.000,00 TL ile birleşen Ankara 19. İş Mahkemesinin 2015/24 esas sayılı dosyasında talep edilen 5.000,00 TL olmak üzere toplam 7.000,00 TL maddi tazminat alacağı hüküm altına alınmıştır. Bakiye kısım ise zamanaşımı nedeniyle reddedilmiştir."

17. Bölge Adliye Mahkemesi kararında, reddedilen maddi tazminat miktarı üzerinden başvuru aleyhine 11.894,98 TL nispi vekâlet ücretine hükmetmiştir.

18. Başvurucu ve davalı Kurum tarafından temyiz edilen karar, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 13/11/2018 tarihli kararı ile onanarak kesinleşmiş; nihai karar başvuru 21/11/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

19. Başvurucu 21/12/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. Kanun Hükümleri

20. Dava tarihinde yürürlükte bulunan 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 83. maddesi şöyledir:

"İki taraftan her biri usule mütaallik olarak yaptığı muameleyi tamamen veya kısmen ıslah edebilir. Aynı davada her taraf ancak bir kere ıslah hakkını kullanabilir."

21. 1086 sayılı mülga Kanun'un 84. maddesi şöyledir:

"İslah, tahkikata tabi olan davalarda tahkikat bitinciye kadar ve tabi olmıyanlarda muhakemenin hitamına kadar yapılabilir."

22. Karar tarihinde yürürlükte bulunan 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 107. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir."

Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilir."

23. 6100 sayılı Kanun'un 176. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Taraflardan her biri, yapmış olduğu usul işlemlerini kısmen veya tamamen ıslah edebilir."

24. 6100 sayılı Kanun'un 177. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"İslah, tahkikatın sona ermesine kadar yapılabilir."

25. 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı mülga Borçlar Kanunu'nun dava tarihi itibarıyla yürürlükte olan 125. maddesi şöyledir:

"Bu kanunda başka suretle hüküm mevcut olmadığı takdirde, her dava on senelik mürruru zamana tabidir."

26. Karar tarihinde yürürlükte bulunan 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddesi şöyledir:

"Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tabidir."

27. 6100 sayılı Kanun'un 448. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu Kanun hükümleri, tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydıyla derhâl uygulanır."

2. Yargıtay Kararları

28. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 16/3/2016 tarihli ve E.2014/4-896, K.2016/332 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Davanın kısmen ıslahı durumunda ise davacı; kısmi davada saklı tuttuğu fazlaya ilişkin haklarını, ek bir dava açarak isteyebileceği gibi, müddeabihin arttırılmasını önleyen yasal düzenlemenin yukarıda belirtilen Anayasa Mahkemesinin kararı ile ortadan kalkmasından yararlanarak müddeabihi aynı davada kısmi ıslah dilekçesi verip harcını yatırmak suretiyle arttırabilecektir.

Bu aşamada açıklanması gereken diğer bir husus zamanaşımının kesilmesi konusudur. Bir davanın açılması halinde zamanaşımı kesilir (Mülga 818 sayılı BK.m.133/2). Ancak, kesilen zamanaşımı, kesilme tarihinden başlayarak yeniden işler (Mülga 818 sayılı BK.m.135/1). Dava ile kesilmiş zamanaşımı, davanın devamı süresinde taraflardan birinin yargılamaya ilişkin her bir işleminden ve hâkimin her emir ve hükmünden itibaren yeniden cereyana başlar.

Öğretide, kısmi davada dava edilmeyen alacak kesimi için, fazlaya ilişkin hakkın saklı tutulmuş olmasının zamanaşımını kesmeyeceği kabul edilmektedir (Baki Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Altıncı Baskı, Cilt:II s.1541 vd.; Pekcanitez Hakan/Atalay Oğuz/Özekes Muhammet, Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Medeni Usul Hukuku, 12.Bası, s.321). Kısmi dava açılması halinde zamanaşımı yalnız alacağın kısmi dava konusu yapılan miktarı için kesilir (HGK'nun 20.3.1968 gün ve E:1968/9-210, K:151; 3.7.2002 gün ve E:2002/9-564, K:572; 9.10.2002 gün ve E:2002/9-809, K:802; 06.03.2013 gün ve E:2012/4-824, K:2013/305 sayılı ilamları)

"..."

29. Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 2/6/2015 tarihli ve E.2014/26428, K.2015/12635 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

iş kazası sonucu sürekli iş göremezlik veya ölüm nedeniyle uğranılan zararların giderilmesi amacıyla açılan maddi ve manevi tazminat davalarında zamanaşımı süresi 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 125. ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddeleri gereğince 10 yıldır. Uygulama ve öğretide kabul edildiği üzere, zamanaşımı failin ve zararın öğrenildiği tarihten başlatılmalıdır. Zarar görenin zararı öğrenmesi demek, zararın varlığı, mahiyeti ve esaslı unsurları hakkında bir dava açma ve davanın gerekçelerini göstermeye elverişli bütün hal ve şartları öğrenmiş olması demektir.

Somut olayda, zararlandırıcı olayın iş kazası olduğu sabit olup, davalılar asıl işveren Gediz Elektrik A.Ş. ile alt işveren V.Y. yönünden zamanaşımı süresinin 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 125. gereğince kaza tarihinden itibaren 10 yıl olduğu ve dava tarihi olan 18.09.2009 tarihi itibarıyla zamanaşımı süresinin dolmadığı, ayrıca haksız eylem sorumlusu davalılar Y.Y. ve İ.A.'nın da davaya karşı zamanaşımı defilerinin bulunmadığı anlaşıldığından, Mahkemece işin esasına girilerek bir karar verilmesi gerekirken, hatalı değerlendirme ile davanın zamanaşımından reddine karar verilmesi doğru olmamıştır

..."

30. Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin 27/2/2017 tarihli ve E.2017/5677, K.2017/3827 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Zamanaşımı, alacak hakkının belli bir süre kullanılmaması yüzünden dava edilebilme niteliğinden yoksun kalmasını ifade eder. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere zamanaşımı, alacak hakkını sona erdirmeyip sadece onu 'eksik bir borç' haline dönüştürür ve 'alacağın dava edilebilme özelliği'ni ortadan kaldırır.

Uygulamada, fazlaya ilişkin hakların saklı tutulması, dava açma tekniği bakımından, tümü ihlal ya da inkâr olunan hakkın ancak bir bölümünün dava edilmesi, diğer bölümüne ait dava ve talep hakkının bazı nedenlerle geleceğe bırakılması anlamına gelir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca benimsenmiş ilkeye göre, kısmi davada fazlaya ilişkin hakların saklı tutulmuş olması, saklı tutulan kesim için zamanaşımını kesmez, zamanaşımı, alacağın yalnız kısmi dava konusu yapılan miktar için kesilir.

Dava konusunun ıslah yoluyla arttırılması durumunda, mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulandığı dönemde, ıslah dilekçesinin tebliğini izleyen ilk oturuma kadar ya da ilk oturumda yapılan zamanaşımı def'i de ıslaha konu alacaklar yönünden hüküm ifade eder. Ancak 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 01.10.2011 tarihinden sonraki uygulamada, 371/2 ve 319. maddeler uyarınca ıslah dilekçesinin davalı tarafa tebliği üzerine iki haftalık süre içinde ıslaha konu kısımlar için zamanaşımı def'inde bulunulabileceği kabul edilmelidir.

..."

31. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 17/10/2019 tarihli ve E.2017/11-11, K.2019/1071 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Belirsiz alacak davası ise hukukumuzda ilk kez 6100 sayılı HMK ile girmiştir. Bu Kanun'un 107/1'inci maddesinde; 'Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri

belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir.' düzenlemesi mevcuttur. Ancak yukarıdaki açıklamalar ışığında eldeki davada, dava dilekçesinin mahkemeye verilmesi ve gerekli harçların yatırılması ile dava açma işlemi tamamlanmış olduğundan 6100 sayılı HMK ile getirilen belirsiz alacak davasına ilişkin hükümler uygulanamayacaktır. Başka bir deyişle 1086 sayılı HUMK'nın yürürlükte olduğu dönemde fazlaya ilişkin haklar saklı tutularak kısmi dava şeklinde açılan eldeki davanın, 6100 sayılı HMK'nın yürürlüğe girmesiyle kendiliğinden belirsiz alacak davasına dönüşeceği kabul edilemez. Ayrıca 1086 sayılı HUMK'nın yürürlükte olduğu dönemde açılan davalar 6100 sayılı HMK'nın yürürlüğe girmesinden sonra kısmi ıslahla belirsiz alacak davasına dönüştürülemeyeceği gibi tam ıslahla dahi belirsiz alacak davası hâline gelmez. Zira davanın tamamen ıslahında, tamamen ıslah edilen dava, ilk açılan davanın devamı niteliğinde olduğundan, ilk dava tarihinde açılmış kabul edilecek ve ilk dava tarihinde yürürlükte olan usul hükümleri uygulanacaktır.

Ne var ki davacının açıkça ıslah kurumunu işlettiği eldeki dava, 6100 sayılı HMK'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olmakla birlikte 6100 sayılı HMK ile hukukumuzda giren belirsiz alacak davasına ilişkin düzenlemenin somut uyuşmazlıkta uygulanabilirliği bulunmamaktadır.

..."

32. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 17/11/2020 tarihli ve E.2019/17-853, K.2020/907 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

23. Alacağın yalnızca bir bölümü için açılan davaya kısmi dava denir. Bir davanın kısmi dava olarak nitelendirilebilmesi için, alacağın tümünün aynı hukuki ilişkiden doğmuş olması ve alacağın şimdilik belirli bir kesiminin dava edilmesi gerekir. Diğer bir söyleyişle, bir alacak hakkında daha fazla bir miktar için tam dava açma imkânı bulunmasına rağmen, alacağın bir kesimi için açılan davaya, kısmi dava denir. Kısmi dava açılabilmesi için talep konusunun bölünebilir olması gerekli olup, açılan davanın kısmi dava olduğunun dava dilekçesinde açıkça yazılması gerekmez. Dava dilekçesindeki açıklamalardan davacının alacağının daha fazla olduğu anlaşılıyor ve istem bölümünde 'fazlaya ilişkin haklarını saklı tutması' ya da 'alacağın şimdilik şu kadarını dava ediyorum' şeklinde bir ifadeye yer verilmiş ise, bu husus, davanın kısmi dava olarak kabulü için yeterli sayılmaktadır ...

...

26. Dava şartları ise, mahkemenin davanın esası hakkında yargılama yapabilmesi için gerekli olan unsurlardır. Diğer bir anlatımla, dava şartları dava açılabilmesi için değil, mahkemenin davanın esasına girebilmesi için aranan kamu düzeni ile ilgili zorunlu koşullardır. Mahkeme, hem davanın açıldığı tarihte hem de yargılamanın her aşamasında dava şartlarının bulunup bulunmadığını kendiliğinden araştırıp inceler ve bu konuda tarafların istem ve beyanları ile bağlı değildir. Dava şartlarının davanın açıldığı tarih itibarıyla bulunmaması ya da bu şartlardan birinin yargılama aşamasında ortadan kalktığının öğrenilmesi durumunda mahkemece mesmu (dinlenebilir) olmadığı gerekçesiyle davanın reddedilmesi gerekir.

...

28. HMK'nın 115. maddesinin ikinci fıkrasına göre ise 'Mahkeme, dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın usulden reddine karar verir. Ancak, dava şartı noksanlığının giderilmesi mümkün ise bunun tamamlanması için kesin süre verir. Bu süre içinde dava şartı noksanlığı giderilmemişse davayı dava şartı yokluğu sebebiyle usulden

reddeder'. Bu düzenleme gereğince, eksik olan bir dava şartı, belirli bir süre verilerek giderilebilecek ise, hâkim tarafından eksikliğin giderilmesi için kesin süre verilmesi gerekir. Bu süre içinde dava şartı eksikliği tamamlanmaz ise dava, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddedilmelidir. 115. maddenin üçüncü fıkrasına göre ise, 'Dava şartı noksanlığı, mahkemece, davanın esasına girilmesinden önce fark edilmemiş, taraflarca ileri sürülmemiş ve fakat hüküm anında bu noksanlık giderilmişse, başlangıçtaki dava şartı noksanlığından ötürü, dava usulden reddedilemez'.

29. Dava dilekçesinde bulunması gereken unsurlar HMK'nın 119. maddesinde düzenlenmiştir...

30. Öte yandan 119. maddenin 2. fıkrası uyarınca 'Birinci fıkranın (a), (d), (e), (f) ve (g) bentleri dışında kalan hususların eksik olması hâlinde, hâkim davacıya eksikliği tamamlaması için bir haftalık kesin süre verir. Bu süre içinde eksikliğin tamamlanmaması hâlinde dava açılmamış sayılır'. Şu hâlde mahkemenin adı, dava konusu ve değeri, vakıalar, deliller ve hukuki sebepler dışında kalan unsurlardan herhangi birinin eksik bırakılmış, yazılmamış olması durumunda, hâkim tarafından verilen bir haftalık kesin süre içerisinde eksikliğin tamamlanmadığı takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verilecektir.

31. Medeni usul hukukunda hukuki yarar, mahkemede bir davanın açılabilmesi için davacının bu davayı açmakta ve mahkemeden hukuksal korunma istemekte bir çıkarının bulunması gerektiğine ilişkin ilke anlamına gelir. Davacının davayı açtığı tarih itibarıyla dava açmakta hukuk kuralları tarafından haklı bulunan (korunan) bir yararı olmalı, hakkını elde edebilmesi için mahkeme kararına ihtiyacı bulunmalıdır. ...

...

35. 6100 sayılı HMK'nın 'Hâkimin davayı aydınlatma görevi' başlıklı 31. maddesine göre, 'Hâkim, uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu olduğu durumlarda, maddi veya hukuki açıdan belirsiz yahut çelişkili gördüğü hususlar hakkında, taraflara açıklama yaptırabilir; soru sorabilir; delil gösterilmesini isteyebilir.'

36. ...Görüldüğü üzere, hâkimin davayı aydınlatma ödevine ilişkin 31. maddede, hâkimin, uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu kıldığı durumlarda, maddi veya hukuki açıdan belirsiz ya da çelişkili gördüğü konular hakkında taraflara açıklama yaptırabileceği, soru sorabileceği, kanıt gösterilmesini isteyebileceği belirtilmiştir. Öte yandan HMK'nın 33. maddesi uyarınca hâkim Türk hukukunu resen uygular. Bu nedenledir ki, dava dilekçesinde davacının talebini dayandırdığı vakıalara uygun hukuki sebepleri dava dilekçesinin zorunlu unsurları arasında sayılmamıştır. Zira davacının dayandığı vakıalara uygun hukuki sebepleri hâkim kendiliğinden bulup uygulamakla yükümlüdür.

...

39. ...Bir davanın hangi dava çeşidini oluşturduğu davacının talep sonucunun hangi dava türü tanımına uyduğuna göre belirlenebilir. Davacı dava dilekçesinde dava türünü inşai dava olarak yazsa bile bir miktar alacağın tahsili talebinde bulunmuş ise bu eda davası olup hâkim bu kapsamda karar vermek zorundadır. Bu nedenle eda davası açılması gerekirken inşai dava açılmasında hukuki yarar bulunmadığı gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verilemez. Hukuki yararı belirleyen davacının gösterdiği dava türü değil, karar verilmesi istenen talep sonucudur. Nasıl ki dava dilekçesinde hiç gösterilmemiş veya yanlış gösterilmiş olsa bile HMK'nın 33. maddesi kapsamında doğru hukuki sebebi bulmak ve uygulamak hâkimin görevi ise HMK'nın 32. maddesi çerçevesinde yargılamayı sevk ve idare ile dava türü tanımlarına ve talep sonucuna göre dava türünü doğru belirleyip buna göre yargılamayı sürdürüp davayı sonuçlandırmak da hâkimin görevidir. Bu konuda hâkim,

davacının dilekçesinde yaptığı isimlendirmeye bağlı olmaksızın açılan davanın, eda davası, tespit davası, belirsiz alacak ve tespit davası, inşai dava, kısmi dava, terditli dava, seçimlik dava ve topluluk davası çeşitlerinden hangisi olduğunu belirleyerek yargılamayı sürdürüp davayı sonuçlandıracaktır.

40. Bir davadaki talep sonucu bazı kısımları itibarıyla birden fazla dava türü tanımıyla ilgili, çakışan yani benzer unsurlar içeriyor olabilir. Bu gibi durumlarda hâkim davayı aydınlatma ödevi kapsamında davacıdan açıklama isteyerek doğru dava türünü belirleyebilecektir. Tüm bu nedenlerle davacı dava dilekçesinde davanın belirsiz alacak davası olduğundan söz etmiş olsa bile belirsiz alacak davası unsurları bulunmuyorsa bu davanın açılmasında hukuki yarar olmadığından söz edilemeyecek alacağın istenmesinde hukuki yarar olduğundan mevcut unsurları itibarıyla kısmi dava açılmış olduğu kabul edilerek davacının talep sonucu hakkında karar verilebilecektir.

41. Yukarıdaki açıklamalar ışığında alacak belirli olmasına rağmen belirsiz alacak davasına konu edilmesi durumunda ne yapılması gerektiği konusuna dönecek olursak; şartları bulunmamasına başka bir anlatımla talep edilecek alacak miktarının davanın açıldığı anda tam ve kesin bir biçimde belirlenmesinin mümkün olmasına rağmen belirsiz alacak davası şeklinde açılan dava, hukuki yarar, yani dava şartı yokluğu nedeni ile usulden hemen reddedilmemelidir. Zira bir miktar belirtmek sureti ile açılan belirsiz alacak davası da alacak ister belirli ister belirsiz olsun bir eda davasıdır ve eda davalarında hukuki yarar var kabul edilir. Öte yandan davacının dava açmaktan başka bir yolla alacağına kavuşması mümkün olmayıp bir mahkeme kararına muhtaç ise dava açmakta hukuki yararının bulunduğu tartışmasızdır. Başka bir anlatımla alacağın belirli veya belirsiz olması başlangıçta var olan hukuki yararı ortadan kaldırmaz.

42. Bu durumda dava dilekçesinde talep edilen asgari tutar somut olayın özelliklerine göre talep edilebilecek alacak tutarı konumunda olup kısmi davanın koşulları yoksa davacının tam eda davası açtığı kabul edilmelidir. Ancak dava dilekçesinde talep edilen asgari tutar somut olayın özelliklerine göre talep edilebilecek toplam alacak miktarı kadar değilse ve kısmi davanın koşulları da bulunmuyorsa, bu durumda mahkemece alacak miktarını netleştirmesi ve bildireceği dava değerine göre eksik harcı tamamlaması için davacıya HMK'nın 119. maddesinin 2. fıkrası uyarınca bir haftalık kesin süre verilmeli ve verilen kesin süre içinde belirtilen eksikliğin tamamlanması hâlinde davaya tam eda davası olarak devam edilmeli, aksi durumda ise davanın usulden reddine karar verilmelidir.

..."

B. Karşılaştırmalı Hukuk

33. Alman hukukunda dava açılırken alacağın veya tazminatın miktarının belirlenebilmesinin mümkün olmadığı hâllerde açılabilmesi kabul edilen belirsiz alacak davası kanunla açıkça düzenlenmemiş, 19. yüzyıldan bu yana içtihat yoluyla geliştirilmiştir (ilgili bazı kararlar için bkz. Alman Federal Yüksek Mahkemesi-BGH, III ZR 144/50, 13/12/1951; III ZR 153/92, 8/7/1993). Davacının karşı tarafın elindeki bilgi ve belgelere dayalı olarak alacağı veya tazminatı belirleyebildiği hâllerde açılacak kademeli dava Alman Medeni Usul Kanunu'nun 254. maddesinde açık olarak düzenlenmiştir. İsviçre hukukunda ise İsviçre Federal Yüksek Mahkemesince usul ekonomisi ve ölçülülük ilkelerine atıfla kademeli dava kabul edilmiş (ilgili bazı kararlar için bkz. İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi-BGE, 116 II 215, 1/5/1990; 123 III 340, 17/2/1997), belirsiz alacak davası ise İsviçre Medeni Usul Kanunu'nun 85. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre alacağın miktarının dava tarihi itibarıyla belirlenebilmesi imkânsızsa veya makul kabul edilemiyorsa belirsiz alacak davası açılabilir.

C. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

34. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ... konusunda karar verecek olan,... bir mahkeme tarafından davasının ... görülmesini istemek hakkına sahiptir..."

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

35. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasında açık bir biçimde mahkeme veya yargı merciine erişim hakkından söz edilmese de maddede kullanılan terimler bir bütün olarak dikkate alındığında mahkemeye erişim hakkının da garanti altına alındığı sonucuna ulaşıldığını belirtmiştir (*Golder/Birleşik Krallık* [GK], B. No: 4451/70, 21/2/1975, §§ 28-36). AİHM'e göre mahkemeye erişim hakkı Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasında mündemiçtir. Bu çıkarsama, Sözleşmeciler devletlere yeni yükümlülük yükleyen genişletici bir yorum olmayıp 6. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinin lafzının Sözleşme'nin amaç ve hedefleri ile hukukun genel prensiplerinin gözetilerek birlikte okunmasına dayanmaktadır. Sonuç olarak Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrası, herkesin medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili iddialarını mahkeme önüne getirme hakkına sahip olmasını kapsamaktadır (*Golder/Birleşik Krallık*, § 36).

36. AİHM; adil yargılanmanın bir unsurunu teşkil eden mahkemeye erişim hakkının mutlak olmadığını, doğası gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bu hakkın belli ölçüde sınırlanabileceğini kabul etmektedir. Ancak AİHM; bu sınırlamaların kişinin mahkemeye erişimini hakkın özünü zedeleyecek şekilde ve genişlikte kısıtlamaması, zayıflatmaması gerektiğini ifade etmektedir. AİHM'e göre meşru bir amaç taşımayan ya da uygulanan araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurmayan sınırlamalar Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasıyla uyumlu olmaz (*Sefer Yılmaz ve Meryem Yılmaz/Türkiye*, B. No: 611/12, 17/11/2015, § 59; *Eşim/Türkiye*, B. No: 59601/09, 17/9/2013, § 19; *Edificaciones March Gallego S.A./İspanya*, B. No: 28028/95, 19/2/1998, § 34).

37. AİHM, dava hakkını süre sınırına bağlayan iç hukuk hükümlerinin yorumlanmasının öncelikli olarak kamu otoritelerinin ve özellikle mahkemelerin görevi olduğunu belirtmekte, rolünün bu yorumun etkilerinin Sözleşme'yle uyumlu olup olmadığının tespitiyle sınırlı olduğunu ifade etmektedir. Süre sınırı getiren kuralların uygun adalet yönetiminin güvence altına alınması amacına dayandığına işaret eden AİHM, bu kuralların veya bunların uygulanmasının ilgililerin ulaşılabilir başvuru yollarına müracaatlarını engelleyecek mahiyette olmaması gerektiğini değerlendirmektedir. AİHM, bu bağlamda her bir olayın somut başvuru yolunun özellikleri ışığında ve Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasının amaç ve hedefleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir (*Eşim/Türkiye*, § 20). AİHM, bu ilkeler uyarınca mahkemelerin dava açılabilmesi için öngörülen yasal yükümlülükleri uygularken hem yargılama adaletinin zayıflamasına yol açacak düzeyde aşırı şekilcilikten hem de kanunlarda öngörülen usule ilişkin gereklilikleri abes hâle getirecek seviyede aşırı esneklikten kaçınması gerektiğini belirtmektedir. AİHM, kuralların belirliliği ve iyi adalet yönetimini sağlama amacına hizmet etme işlevlerini

yitirmesi hâlinde ve davaların esasının yetkili mahkeme tarafından karara bağlanmasını önleyecek birtakım bariyerler oluşturma fonksiyonu görmeleri durumunda mahkemeye erişim hakkının zedeleneyeceğini ifade etmektedir (*Eşim/Türkiye*, § 21).

38. AİHM; tazminat yargılamalarına ilişkin süre sınırını, başvuranın iddiadan ya da bu tür bir iddiayı yapabilmek için gerekli olan olaya ilişkin temellerden haberinin olmadığı ya da olamayacağı bir zamanda başlatıldığında Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci paragrafı kapsamında mahkemeye erişim hakkının zarar görebileceğini belirtmiştir (*Kurşun/Türkiye*, B. No: 22677/10, 30/10/2018, § 103). AİHM'in *Yargı/Türkiye* (B. No: 22684/10, 27/4/2021) kararına konu olayda başvurucunun açtığı tazminat davasında ek tazminat talebi zamanaşımı süresinden sonra yapıldığı gerekçesiyle reddedilmiştir. AİHM başvurucunun talep ettiği taşınmazdaki değer kaybı ve kira geliri kaybının hesabının teknik değerlendirmeler ve uzmanlık gerektirdiğini vurgulamıştır. AİHM'e göre mahkemece atanan bilirkişiler tarafından yapılan değerlendirme, başvuranın taşınmazındaki değer kaybının ve kira geliri kaybının kendisi tarafından iddia edilenden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Başvurucu, dolayısıyla bilirkişilerin değerlendirmesi ışığında talebini arttırmak üzere başvuruda bulunmuştur (*Yargı/Türkiye*, § 40). AİHM ayrıca konunun karmaşıklığı gözönüne alındığında başvurucunun ilk davanın başlangıcında yalnızca ilk tazminat davası sırasında bilirkişiler tarafından yapılan değerlendirmeler ile açığa çıkarılan zararın tamamını bilmesinin beklenemeyeceğini değerlendirmiştir (*Yargı/Türkiye*, § 42). AİHM daha yüksek yargılama harçları ödenmesinin daha yüksek bir miktar talep etmeyi gerektirmenin makul olmadığını belirtmiştir. AİHM sonuç olarak başvurucunun ek dava yoluyla ilk talebini artırma hakkının olayın koşulları altında etkisiz bırakıldığını ve bütün zararı için tazminat talep edemediğini belirterek Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci paragrafı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (*Yargı/Türkiye*, §§ 42, 43). AİHM, *Doğu/Türkiye* (B. No: 16312/10, 27/4/2021) kararında da benzer şekilde ihlal sonucuna varmıştır.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

39. Anayasa Mahkemesinin 23/3/2023 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Tazminat Talebinin Sonradan Artırılan Kısımının Zamanaşımı Gerekçesiyle Reddedilmesi Yönünden

a. Başvurucunun İddiaları

40. Başvurucu; bedel artırım dilekçesiyle arttırdığını belirttiği kısım yönünden davanın zamanaşımı nedeniyle reddedilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu, usul kurallarının kapsamının yorum yolu ile daraltılarak hak arama özgürlüğünün sınırlandırılmasının kanunun amacına uygun düşmediğini belirtmiştir. Başvurucu; zararı öğrenmesinin bilirkişi raporu sonucu parasal tutarı öğrenmesi ile gerçekleştiğini, maddi zararının 27/10/2016 tarihli bilirkişi raporunda tespit edilmesinin ardından süresinde bedel artırım dilekçesi verdiğini ifade etmiştir. Başvurucu ayrıca ilk olarak açtığı kısmi dava henüz sonuçlanmamışken 6100 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte ek dava olarak belirsiz alacak davası niteliğinde dava açtığını, buna hukuki açıdan bir engel bulunmadığını ileri sürmüştür. Başvurucu son olarak Mahkemenin uzun yıllar kusur raporunun sonucunu beklediğini, zamanaşımı süresinin geçirilmesinde herhangi bir kusurunun olmadığını

belirterek Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

b. Değerlendirme

41. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

42. Başvuru, adil yargılanma hakkı çerçevesinde, mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

i. Kabul Edilebilirlik Yönünden

43. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

ii. Esas Yönünden

(1) Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

44. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "*adil yargılanma*" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Sözleşme'yi yorumlayan AIHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (*Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.*, B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

45. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Bu bakımdan davanın bir mahkeme tarafından görülebilmesi ve kişinin adil yargılanma hakkı kapsamına giren güvencelerden faydalanabilmesi için ilk olarak kişiye iddialarını ortaya koyma imkânının tanınması gerekir. Diğer bir ifadeyle dava yoksa adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelerden yararlanmak mümkün olmaz (*Mohammed Aynosah*, B. No: 2013/8896, 23/2/2016, § 33).

46. Mahkemeye erişim hakkı bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir (*Özkan Şen*, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

47. Başvurucunun açtığı davanın bedel artırımı olarak nitelediği dilekçesiyle tutar olarak arttırdığını belirttiği kısım yönünden zamanaşımı nedeniyle reddedilmesi mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil etmektedir.

(2) Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

48. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

49. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anılan madde uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir.

(a) Kanunilik

50. Hak ve özgürlüklerin, bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfi müdahaleyi engelleyen, hukuk güvenliğini sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir (*Tahsin Erdoğan*, B. No: 2012/1246, 6/2/2014, § 60).

51. Müdahalenin kanuna dayalı olması öncelikle şekli manada bir kanunun varlığını zorunlu kılar. Şekli manada kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından Anayasa'da belirtilen usule uygun olarak kanun adı altında çıkarılan düzenleyici yasama işlemidir. Hak ve özgürlüklere müdahale edilmesi ancak yasama organınca kanun adı altında çıkarılan düzenleyici işlemlerde müdahaleye imkân tanıyan bir hükmün bulunması şartına bağlıdır. TBMM tarafından çıkarılan şekli anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır (*Ali Hıdır Akyol ve diğerleri* [GK], B. No: 2015/17510, 18/10/2017, § 56).

52. Kanunun varlığı kadar kanun metninin ve uygulamasının da bireylerin davranışlarının sonucunu öngörebileceği kadar hukuki belirlilik taşıması gerekir. Bir diğer ifadeyle kanunun kalitesi de kanunilik koşulunun sağlanıp sağlanmadığının tespitinde önem arz etmektedir (*Necmiye Çiftçi ve diğerleri*, B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Müdahalenin kanuna dayalı olması, iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirmektedir (*Türkiye İş Bankası A.Ş.* [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44).

53. Somut olayda başvurucunun açtığı ikinci davada bilirkişi raporunun tebliği sonrası arttırdığı kısım zamanaşımı nedeniyle reddedilmiştir. Anılan kararda, arttırılan kısma ilişkin alacağın zamanaşımı nedeniyle reddedilmesinin başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiği, 818 sayılı mülga Kanun'un 125. ve 6098 sayılı Kanun'un 146. maddelerine göre verilen zamanaşımı kararıyla başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu görülmüştür.

(b) Meşru Amaç

54. Hukuki işlem ve kuralların sürekli dava tehdidi altında olması hukuk devletinin unsurları olan hukuki güvenlik ve istikrar ilkeleriyle bağdaşmaz. Bu nedenle mahkemeye

erişim hakkı ile hukuki güvenlik ve istikrar gerekleri arasında makul bir denge gözetilmelidir (AYM, E.2014/177, K.2015/49, 14/5/2015). Dava açılmasının belli bir süre koşuluna bağlanmasının hukuki güvenlik ve istikrarın sağlanması ile mahkemeye erişim hakkı arasında makul bir denge kurulması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Bu sebeple dava hakkının on yıllık süre koşuluyla sınırlandırılmasının meşru bir amaca yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

(c) Ölçülülük

(i) Genel İlkeler

55. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate alınacak ölçütlerden biri olan ölçülülük, hukuk devleti ilkesinden doğmaktadır. Hukuk devletinde hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması istisnai bir yetki olduğundan bu yetki ancak durumun gerektirdiği ölçüde kullanılması koşuluyla haklı bir temele oturabilir. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin somut koşulların gerektirdiğinden daha fazla sınırlandırılması kamu otoritelerine tanınan yetkinin aşılması anlamına geleceğinden hukuk devletiyle bağdaşmaz (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014).

56. Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

57. Mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılması için seçilen aracın öngörülen amaca ulaşılabilmesi bakımından elverişli olması gerekir. Ayrıca seçilen araç bu hakkı en az zedeleyici nitelikte olmalıdır. Bununla birlikte hakkı daha az zedeleyen aracın tercih edilmesi gerektiğinin söylenebilmesi için söz konusu araç aynı amacı gerçekleştirmeye uygun olmalıdır. Daha hafif sınırlama teşkil eden aracın tercih edilmesi hâlinde öngörülen amaç gerçekleşmeyecek ise daha ağır müdahale oluşturan aracın seçimi hususundaki tercih, Anayasa'ya aykırı olmaz. Bunun dışında hangi müdahale aracının tercih edileceği hususunda kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir yetkisi bulunmaktadır (*Mustafa Berberoğlu*, B. No: 2015/3324, 26/2/2020, § 48).

58. Öte yandan mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahaleler orantılı olmalıdır. Orantılılık, amaç ile araç arasında adil bir denge kurulmasını gerektirmektedir. Buna göre mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamayla ulaşılmak istenen meşru amaç ve başvurusunun mahkemeye erişim hakkından yararlanmasındaki bireysel yarar arasında makul bir orantı kurulmalıdır. Hedeflenen amaca ulaşıldığında elde edilecek kamusal yararlar kıyaslandığında sınırlama ile kişiye yüklenen külfetin aşırı ve orantısız olmaması gerekir (*Mustafa Berberoğlu*, § 49).

(ii) İlkelerin Olaya Uygulanması

59. Anayasa Mahkemesi, *Gülhan Dursun* (B. No: 2016/9312, 27/11/2019) başvurusunda, davanın ıslah ile artırılan kısmının zamanaşımı gerekçesiyle reddedilmesinin

mahkemeye erişim hakkını ihlal etmediği sonucuna ulaşmıştır. Mahkeme bu sonuca varırken özellikle tazminat miktarı tam olarak belirlenebilir olmasa da başvuruçunun zararını yaklaşık olarak hesaplamak suretiyle zamanaşımı süresi içinde ıslah talebinde bulunmasının mümkün olduğuna dayanmıştır. Karara göre başvuruçunun tazminat davasıyla eş zamanlı olarak yürütülen ceza yargılamasındaki belge ve raporlara dayanarak uğradığı maddi zararın yaklaşık tutarını haricen uzman kişilere hesaplattırarak ıslah talebinde bulunması mümkündür. Sözü edilen Bölüm kararının Türk hukukundaki ve uluslararası hukuktaki gelişmeler dikkate alınarak gözden geçirilmesi gerektiği düşüncesiyle bu başvuru Bölüm tarafından Genel Kurula sevk edilmiştir.

60. Anayasa Mahkemesinin asli görevinin Anayasa'yı yorumlamak, Anayasa'da yer alan temel hak ve özgürlüklerin kapsam ve sınırlarını belirlemek olduğu kuşkusuzdur.

61. Başvuru konusu davanın açıldığı tarihte yürürlükte olan 1086 sayılı mülga Kanun hükümleri ve yargısal uygulamalara göre kısmi davalarda saklı tutulan fazlaya ilişkin haklar ek bir dava ile istenebileceği gibi aynı davada müddeabihin artırılması, harç yatırılarak ıslah dilekçesi verilmesiyle de talep edilebilecektir.

62. Bununla birlikte dava tarihinden sonra 1/10/2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Kanun'un 107. maddesi ile *belirsiz alacak davası* adıyla yeni bir dava türü düzenlenmiştir. Belirsiz alacak davası, davanın açıldığı tarihte alacağını tam olarak hesaplayamayan davacının zamanaşımı nedeniyle hak kaybına uğramasının önlenmesini hedeflemektedir. Böylece davacı, dava dilekçesinde alacağın tam miktarını gösterme mecburiyetinden kurtulmakta; yargılama sırasında tespit edilen gerçek alacak miktarına -davanın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın ve zamanaşımı riskiyle karşılaşmaksızın- kavuşma imkânı elde etmektedir. Dolayısıyla belirsiz alacak davasının alacaklının mahkemeye erişim hakkından yararlanması bakımından bazı avantajlar getirdiği anlaşılmaktadır.

63. 6100 sayılı Kanun'un 107. maddesinin gerekçesinden de anlaşılacağı üzere belirsiz alacak davasının öngörülme amacı hak arama hürriyetinden yararlanılmayı sağlamak ve kişilerin mahkemeye erişimlerini kolaylaştırmaktır. Kanun koyucu, alacaklının alacağını tam olarak hesaplamasının mümkün olmadığı durumlarda usule ilişkin bazı sebeplerle hak kaybına uğramasını önlemek amacıyla belirsiz alacak davası açma imkânı getirmiştir. Nitekim söz konusu müessesesinin karşılaştırmalı hukukta da usul ekonomisi ve ölçülülük ilkeleri çerçevesinde gerek kanuni düzenlemeler gerekse de yargısal içtihat yoluyla kabul edildiği görülmüştür (bkz. § 33).

64. Başvuru 5/1/2005 tarihinde gerçekleşen iş kazasından sonra 6/8/2007 tarihinde fazlaya ilişkin hakları saklı tutulmak kaydıyla 2.000 TL maddi tazminat talepli dava açmıştır. Başvuru daha sonra 31/12/2014 tarihinde belirsiz alacak davası olarak nitelediği ikinci davayı açmış ve 5.000 TL maddi 20.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruçunun açtığı ikinci dava 12/1/2015 tarihinde ilk dava ile birleştirilmiş ve yapılan bilirkişi incelemesi sonucu maddi zarar 121.312,31 TL olarak belirlenmiştir. Bilirkişi raporunun tebliği üzerine başvuru 8/11/2016 tarihli dilekçe ile maddi tazminat talebini bilirkişi raporundaki tutar kadar arttırmış, Mahkeme de başvuruçunun davasını kabul etmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi, açılan ek davanın asıl davanın devamı niteliğinde olup ilk dava dosyası ile birleştirildiğinden başvuruçunun yaptığı bedel artırımının gerçekte ıslah işlemi olduğunu belirtmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi bu yorumdan hareketle iş kazasının meydana geldiği tarihten itibaren başlayan zamanaşımının ıslah dilekçesinin sunulduğu 8/11/2016

tarhinde dolduğu gerekçesiyle bilirkişi raporu doğrultusunda artırılan maddi tazminat kısmı yönünden davayı reddetmiş, başvırucuya yalnızca 7.000 TL maddi ve 20.000 TL manevi tazminatın ödenmesine hükmetmiştir (bkz. § 16).

65. Başvuruya konu olayda, iş kazasından kaynaklanan tazminat talebinin daha sonra artırılan kısmının zamanaşımına uğrayıp uğramadığını tespit etmek Anayasa Mahkemesinin görevi değildir. Anayasa Mahkemesinin bu yönüyle yapacağı denetim Bölge Adliye Mahkemesinin yaptığı değerlendirmenin sonucu itibarıyla ölçülü olup olmadığı ve başvırucuya şahsi olarak aşırı bir külfet getirilip getirilmediğı hususlarının değerlendirilmesine ilişkindir (*İsmail Avcı*, B. No: 2019/12190, 22/2/2022, §§ 37-56). Başvurunun koşulları dikkate alındığında müdahalenin elverişliliğı ve gerekliliğı yönünden bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir. Buna göre müdahalenin yukarıda değinilen amaçları ile kullanılan aracın ve dolayısıyla başvırucuya yüklenen külfetin ağırlığı karşılaştırılarak *orantılılık* ölçütü yönünden sonuca varılacaktır.

66. Somut olayda başvırucu her iki davayı Kanun'da öngörülen süre içinde açmış ve toplamda 7.000 TL maddi, 20.000 TL manevi tazminat talep etmiştir. Bununla birlikte dava sürecinde Mahkemece atanan bilirkişiler tarafından yapılan değerlendirmede başvırucunun daimî ve geçici iş göremezlik zararının toplam 121.312,31 TL olarak belirlendiğı ve bu tutarın başvırucunun iddia ettiğinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Başvırucu bilirkişilerin bu değerlendirmesi ışığında talebini arttırmak üzere Mahkemeye talepte bulunmuştur. Başvırucunun söz konusu zararı bilirkişi raporu alınmadan bilebilmesi ihtimalinin olmadığı ortadadır. Bununla birlikte Bölge Adliye Mahkemesi, başvırucunun olay tarihinden itibaren başlayan on yıllık yasal süre sınırı içinde ıslah talebinde bulunmadığını belirterek ıslah olarak nitelediğı alacak tutarı yönünden zamanaşımı süresinin geçtiğı sonucuna varmıştır.

67. Mevcut davaya özgü koşullar dikkate alındığında zamanaşımı süresinin bu şekilde uygulanması başvırucuyu tazminatın tamamını talep edebilme imkânından mahrum bırakmaktadır. Nitekim söz konusu zararın parasal karşılığı ancak ikinci tazminat davası sonrasında bilirkişiler tarafından yapılan değerlendirmeler ile açıklığa kavuşturulmuştur. Üstelik ilgili bilirkişi raporu ancak başvırucunun ilk davayı açmasından yaklaşık 9 yıl, ikinci davayı açmasından ise yaklaşık 1 yıl 10 ay geçtikten sonra düzenlenebilmiştir.

68. Davaya konu söz konusu zararın tespit edilmesi teknik değerlendirmeler içermekte, dolayısıyla belli bir uzmanlık gerektirmektedir. Mahkeme bu nedenle başvırucunun zararının boyutunun belirlenebilmesi için bilirkişi raporu hazırlanmasına karar vermiştir. Dolayısıyla davanın niteliğı ve meselenin karmaşıklığı gözönüne alındığında bilirkişiler tarafından yapılan değerlendirmeler ile açığa çıkarılan zararının tamamını yargılamanın başlangıcında bilmesinin başvırucudan beklenemeyeceğı, bu sebeple başvırucunun tüm zararı için tazminat talep edemediğı kanaatine ulaşılmıştır.

69. Nitekim karşılaştırmalı hukukta bireylerin yargılamanın başında alacak veya tazminat miktarını belirleyebilmelerinin kendilerinden beklenemeyeceğı hâllerde *belirsiz alacak davası* veya *kademeli dava* açabilmeleri mümkündür (bkz. § 33). Türk hukukunda da belirsiz alacak davası kabul edilmiştir (bkz. § 22). Türk hukukunda bu düzenlemenin kabulünden önceki döneme ilişkin olarak açılan kısmi davalarda başvırucuların zararın miktarını dava tarihi itibarıyla öğrenebilmelerinin kendilerinden beklenemeyeceğine işaret eden AİHM, zamanaşımı sebebiyle bedelin artırılması talebinin reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğı sonucuna ulaşmıştır (bkz. § 38).

70. Somut başvuruda ise Bölge Adliye Mahkemesi, açılan ek davanın asıl davanın devamı niteliğinde olup ek davayı ilk dava dosyası ile birleştirdiğinden başvurunun yaptığı bedel artırımının gerçekte ıslah işlemi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bölge Adliye Mahkemesine göre iş kazasının meydana geldiği tarihten başlayan zamanaşımı süresi dilekçenin sunulduğu tarihte dolmuştur. Bu çerçevede bilirkişi raporu doğrultusunda artırılan kısma yönelik olarak dava reddedilmiştir. Dolayısıyla belirsiz alacak davasına ilişkin getirilen yeni düzenleme ikinci davanın açıldığı tarih itibarıyla yürürlükte olduğu hâlde uygulanmamıştır.

71. Anayasa'nın 11. maddesi uyarınca Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Buna göre kamu gücü kullanan makamların her türlü iş ve işlemlerinde öncelikle Anayasa hükümlerini gözetmeleri zorunludur. Diğer taraftan Anayasa'nın 138. maddesine göre hâkimler Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. Görüldüğü üzere yargı organlarının uyuşmazlıkları öncelikle Anayasa hükümlerini dikkate alarak çözüme kavuşturmaları anayasal bir zorunluluktur. Bu bağlamda bireysel başvurunun ikincilliği ilkesi Anayasa Mahkemesinin ilk elden yani doğrudan inceleme yapmamasını ifade ettiği gibi esas itibarıyla idari ve yargısal makamların önlerindeki meseleleri ve uyuşmazlıkları öncelikle Anayasa'ya uygun biçimde sonuca bağlamaları yönünden birincil derecede sorumlu olduklarını göstermektedir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Mehmet Apaydın*, B. No: 2015/13099, 8/1/2020, § 46).

72. Nitekim özellikle temel kanunlarda öngörülen dürüstlük ve iyi niyet kuralları, hakkın kötüye kullanılması yasağı gibi genel ilkeler ile bazı hâllerde olayın özelliklerine ve durumun gereklerine göre hâkime takdir yetkisi tanınması uyuşmazlıkların çözümünde Anayasa'ya uygun yorum imkânı tanıyan söz konusu etkili hukuksal korumanın bir gereği olarak görülmelidir. Dolayısıyla ister özel kişiler arası isterse de taraflardan birinin kamu gücü olduğu uyuşmazlıklar olsun her durumda hâkimin hukuk kurallarını Anayasa'ya uygun bir biçimde yorumlaması ve yargı yetkisinin kullanımı çerçevesinde özellikle Anayasa ile güvence altına alınan temel hak ve hürriyetlerin korunmasını gözetmesi beklenmektedir (*Mehmet Apaydın*, § 47).

73. Somut başvuruda ise başvurunun dava tarihi itibarıyla davaya konu tazminat miktarını tespit edebilmesinin mümkün olmadığı, tazminat tutarının ancak bilirkişi raporuyla belirlenebildiği ve bu raporun ise zamanaşımı süresinin geçmesine yol açacak şekilde olay tarihinden itibaren 11 yılı aşkın, ilk dava tarihinden itibaren ise yaklaşık 9 yıllık bir süre geçtikten sonra alınabildiği gözetilmelidir. Üstelik başvurunun bu sürenin uzamasına yönelik bir kusuru da ortaya konulamamıştır. Başvurunun zamanaşımı süresi dolmadan önce talep edeceği tazminat tutarını gerekirse uzman görüşü de alarak yaklaşık olarak belirleyebileceği şeklindeki bir yorum ise davanın sonunda aleyhe hükmedilebilecek yargılama giderleri de dikkate alındığında adaletin iyi yönetimi ilkesiyle bağdaşmayacağı gibi böylesine bir kabul, Anayasa'nın 141. maddesinin son fıkrasında öngörülen "*Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.*" şeklindeki hüküm ile de bağdaşmamaktadır. Neticede Bölge Adliye Mahkemesinin zamanaşımı süresinin başlangıcı yönünden zararın öğrenilmesi kavramını dar yorumlamak suretiyle başvurunun zararının miktarını dava açtığı tarihte bilebilmesinin mümkün olmadığı hususunu dikkate almaması, başvurunun bilirkişi raporuyla belirlenen tazminat tutarının tamamını talep edebilme imkânını ortadan kaldırmıştır. Ayrıca Bölge Adliye Mahkemesinin belirsiz olarak açılan ikinci davayı da ilk davanın devamı olarak kabul ederek belirsiz alacak davasına ilişkin kanun hükümlerini uygulamadığına da dikkati çekmek gerekir. Dolayısıyla

somut olayın koşulları altında davaya konu alacağın niteliği ve yargılama sırasında belirlenen miktar da dikkate alındığında mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahale başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklemiştir.

74. Sonuç olarak başvurunun açtığı ikinci davadan sonra artırdığı alacak talebinin zamanaşımı gerekçesiyle reddedilmesine ilişkin yorumun başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği, başvurunun katlanmak zorunda kaldığı külfet hedeflenen meşru amaçla karşılaştırıldığında külfetin orantısız olduğu, dolayısıyla müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

75. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Aleyhe Vekâlet Ücretine Hükmedilmesi Yönünden

76. Başvurucu; yargılama sonucunda aleyhine hükmedilen vekâlet ücretinin yüksek olduğunu, tazminat bedeline yakın vekâlet ücretine hükmedildiğini belirterek mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Yukarıda değinildiği üzere Anayasa'nın 36. maddesi kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna varıldığından başvurunun bu başlık altında ileri sürdüğü şikâyet hakkında bu aşamada ayrıca değerlendirme yapılmasına yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

77. Başvurucu, uzun süren yargılama nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

78. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

79. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılamanın süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak davanın ikame edildiği tarih, sürenin sona erdiği tarih olarak -çoğu zaman icra aşamasını da kapsayacak şekilde- yargılamanın sona erdiği tarih, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (*Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, §§ 50, 52). Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılama süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (*Güher Ergun ve diğerleri*, §§ 41, 45).

80. Anılan ilkeler ve Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında üç dereceli yargılamada 11 yıl 3 aylık yargılama süresinin makul olmadığı sonucuna varmak gerekir.

81. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

82. Başvurucu, ihlalin tespit edilmesini ve yargılamanın yenilenmesine hükmedilmesini talep etmiştir. Ayrıca makul sürede yargılanma hakkının ihlali nedeniyle maddi ve manevi tazminata karar verilmesini istemiştir.

83. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (*Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

84. Yeniden yargılama yapılmasına karar verilmesi mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçları bakımından yeterli bir giderim oluşturduğundan başvurucunun maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

85. Öte yandan makul sürede yargılanma hakkı yönünden ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında net 58.000 TL manevi tazminatın başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

86. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 9.900 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 10.194,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesine yönelik iddianın İNCELENMESİNE YER OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak amacıyla Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesine (E.2017/638, K.2017/592) iletilmek üzere Ankara 1. İş Mahkemesine (E.2007/749, K.2016/953) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya net 58.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. 294,70 TL harç ve 9.900 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 10.194,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/3/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.